

hívtuk. Ahányan tudtunk, rákapaszkodtunk; néhányan forgatni kezdték, előbb lassan, majd egyre gyorsabban, s végül valamennyien lehullottunk róla. A nagyhatalmak a világ számára egy ilyen ördögszekeret készítettek, mely még néhány éve csak lassan forgott, de ma már úgy felgyorsult, hogy megsemmisüléssel fenyegeti az életet. A jó Isten ezt az örülden forgó ördögszekeret a karácsonyi evangélium megvalósításával akarja megállítani. Jézus születésével figyelmeztet örök emberi kötelességünk gyakorlására, a szeretetre, mert ahol szeretet van ott béke van és élet.

Advent nemcsak várakozást, de készületet is jelent számunkra. Az édesanya nemcsak várja a gyermeket, hanem készül is fogadására. A szülő nemcsak várja a gyermeke növekedését, hanem maga is segíti azt: táplálja, ruházza, gondozza és áldoz érte. Karácsonyhoz az adventi készület által érkezhetünk. Hol kezdjük ezt a munkát? Magunkban kell kezdeni a békéért folytatott munkát, csak így válósul meg karácsony békeszózata.

Főtanácsunk most tartja évi gyűlését, amelyen nemcsak egyházi életünk kérdéseivel foglalkozunk, de egy világméretű problémával, a békével is. Akik végighallgatták püspök afia előterjesztését a békéről és az e tárgyban elhangzott hozzászólásokat, hiszem, hogy azok szívében megerősödött a béke gondolata, mint megvalósítandó remény és kötelesség. Ápoljuk ezt a gondolatot, vigyázzunk reá, vigyük magunkkal amerre megyünk, hirdessük otthonainkban, templomainkban, hogy általunk is növekedjék a béke vágya és reménysége, s részesei lehessünk az eljövendő, kiteljesedő világbékének.

Adventi várakozásunk között, amikor ma újra kopogtat lelkünk ajtaján, a karácsony két dologra figyelmeztet. Az egyik: feltétlen meggyőződéssel higgyük, hogy Isten a názáreti Jézus által figyelmeztet arra a példaadó életre, amit rövid élete alatt szeretetben, jócselekedetekben és emberszolgálatban élénk állított. A másik: ezt a szeretetet zárjuk és váltsuk tettekre életünkben, hogy belőle öröm, boldogság, élet és mindenekfelett békesség szülessen.

Kérjük Istent, hogy tegyen a béke eszközévé, hogy ahol gyűlölet tombol, oda szeretetet, hol a vizály szerte húz, oda egységet, hol a kételkedés tétovázik, oda hitet, hol a reménytelenség csüggeszt, oda bizalmat, hol a szomorúság fojtogat, oda örömet, hol a hamisság jelentkezik, oda igazságot, hol a háborúság fenyeget, oda békességet vigyünk. Ha így cselekszünk mindannyian, akkor lesz „Dicsőség a magasságban Istennek, a földön békesség és az emberekhez jóakarát“. Amen.

BALLA JOZSEF

BERDE MÓZES NYOMDOKAIN

Berde Mózes neve elválaszthatatlan unitárius vallásközönségünkötől és különösen annak szellemi életét megalapozó anyagi alapjaitól. Ő ugyanis olyan anyagi alapot adományozott egyházunknak, mely évtizedeken keresztül unitárius ifjaink nevelését, tanítását, valamint idős, egykor egyházi szolgálatot teljesített emberek segélyezését biztosította.

A kilencven éve elhunyt Berde Mózesnek nem a haláláról, hanem életéről, felfogásáról, gondolkodásmódjáról, szelleméről szeretnék szólni. Unitárius volt, nem

csak külsők szerint, hanem lelke mélyén is. Ennek bizonyossága nyugdíjbavonulása alkalmával tett alábbi nyilatkozata: „Az embernek saját lelkiismerete legjobb barátja, bírója és vezére; lelkiismerete jelölheti meg a legbiztosabb utat, mely őt az élet szövevényes, sikamlós útain vezetheti, a társadalom minden osztályzatában és tömkelegében megjelölheti az utat, melyen járhat, cselekedeteinek irányt adhat.“

A lelkiismeret elsőbbségét hangsúlyozza mint az élet legfőbb irányítóját. Az embert lelkiismerete irányítja a leghelyesebb úton a mindennapi életben és a választott életben is. Unitárius vallásunk egyik alapvető tétele ez, amelyet hirdetett és oltalmazott fennállásától kezdve, ha kellett áldozatok árán is.

Berde élete során tekintélyes vagyont gyűjtött össze, sok munkával, takarékossgal és nagy bölcsességgel. Annak ellenére, hogy kortársai közül sokan fősvénynek hitték, nem volt az. Nem az anyagi kincsek gyűjtését, hanem azok értelmes felhasználását tartotta elsősorban szem előtt. Felfogása szerint „a vagyon csak arra való, hogy birtokosa általa független legyen és a fölöslegéből jót tehessen.“ Nézete szerint tehát az anyagi javak szükségesek a földi élet fenntartásához, de azokat csupán csak úgy kell nézni, mint eszközöket, amelyek alkalmasok arra, hogy általuk igazabbakká, nemesebbekké váljunk. Szerinte a legfőbb cél nem más, mint egyéni szabadságunk és a jó cselekedetek. Szabadságra szüksége van az embernek azért, hogy teljes önmagát adhassa az életnek; a jó cselekedeteket pedig azért kell gyakorolnunk, hogy Istennek engedelmeskedjünk és embertársainkat egy nemesebb élethez segítsük.

Mint világi ember tudta azt, hogy reá és a világi emberekre hárul egyházunk anyagi gondjainak megoldása. Ismerte egyházunk múltját, az életért való nehéz és áldozatos küzdelmét. Látta azt, hogy ereje az összetartásban és a hívek áldozatkészségében rejlik. Nagy alapítványát nem az összetartás és áldozatkészség feleslegessé tétele érdekében tette, hanem azért, hogy egyházunkat alkalmassá tegye a jézusi kérdésre való feleletadásra: „Mit cselekesztek másoknál többet?“ (Mt 5, 17). Ennek bizonyossága egyik korábbi végrendeletében tett nyilatkozata: „Ha tudnám, hogy csekély vagyonom lankasztólag hat arra az áldozatkészségre, takarékoságra és összetartásra, mely kicsiny egyházunk fennmaradásának századokon át alapját képezte s egyedül lehet ezután is a biztonság forrása, végrendeletemet azonnal megsemmisíteném.“

Így látom Berde Mózes, és amidőn e poharat kezembe veszem, így emlékezem róla: ez az áldott hagyaték, igazi kincs, melyet „sem a rozsda, sem a moly meg nem emészte.“

Hiszem, hogy szelleme és hagyatéka: a lelkiismeret, az ember szabadságához való ragaszkodása, a jó cselekedetekre való törekvés, vallásunk és egyházunk iránti hűség, áldozatkészség, az összetartás és általuk egyházunk élete jövőjének biztonsága megmarad!

Emelem ezt a poharat egyházunk vezetőire, lelkészeire és híveire, és arra, hogy mi mindannyian közös erővel ezt a Berde Mózes-i szellemi hagyatékot megőrizzük és tovább adjuk utódainknak egyházunk élete és hivatásának teljesítése érdekében!

EGYHÁZI ÉLET — HÍREK

Egyházi Képviselő Tanács

Az E. K. Tanács december 1-én tartotta évi 4. ülését, melynek legfontosabb tárgya a Főtanács előkészítése volt. A tárgysorozat rendjén a következő fontosabb jelentések és előterjesztések hangzottak el: jelentés a megelőző ülés óta elnökiileg elintéztett ügyekről, az állandó bizottságok jegyzőkönyveinek bemutatása, előterjesztés a Teológiai Intézet fenntartására és a teológiai hallgatók ösztöndíjai megállapítására, az 1982. évre vonatkozó esperesi vizsgalószerkei jegyzőkönyvek, az 1983. évi egyházköri közgyűlések jegyzőkönyveinek bemutatása, az egyházközségek, esperesi hivatalok és az egyházi központ 1984. évi költségvetésének megállapítása, az E. K. Tanács általános jelentésének előterjesztése.

Egyházi Főtanács

A Főtanács december 10—11-én tartotta évi rendes gyűlését. Megnyitó beszédében dr. Barabássy László főgondnok rámutatott arra, hogy a béke ügye mennyire veszélyeztetett. Kihangsúlyozta, hogy az Unitárius Egyház támogatja hazánk bel- és külpolitikáját, békétörekvéseit, az általános nukleáris leszerelés érdekében. Az elmúlt időben egyházunk az evangélium szellemében tevékenykedett és végezte Isten- és emberszolgálatát.

A Főtanács kiemelkedő tárgysorozati pontja volt dr. Kovács Lajos püspök előterjesztése a Szocialista Demokrácia és Egység Frontja leszerelési- és békefelhívásáról. Az előterjesztést számos főtanácsi tag hozzászólása követte. A Főtanács egyhangúlag csatlakozott a SZDEF felhívásához s erről táviratot küldött Nicolae Ceausescu államelnöknek. Ugyanakkor levelet intézett az Egyesült Államok és a Szovjetunió, valamint több európai ország bukaresti nagykövetségéhez a béke, a leszerelés és a középhatósugarú nukleáris rakéták európai telepítése ügyében.

A továbbiakban dr. Kovács Lajos terjesztette elő püspöki jelentését. Ezt követően elhangzott az Egyházi Képviselő Tanács általános jelentése, valamint a Nyugdíjpénztár működéséről szóló beszámoló. Végül a Főtanács elfogadta az egyházi központ 1984. évi költségvetését.

A Főtanácsi Bizottság általános összegező jelentésének felolvasását követően dr. Gyarmathy Árpád főgondnok záróbeszédében méltatta a fontosabb egyházi eseményeket, megállapítva: „Mindnyájan hitben és lélekben, Egyházunk iránti szeretetben megerősödvé térhetünk vissza otthonainkba.”

A főtanácsi istentiszteleten szombat este Lőrinczi Károly aranyosrákosi lelkész prédikált Ézs 9, 1—5, vasárnap délelőtt pedig Lakatos Gyula homoródkarácsonyfalvi lelkész végezte a szószéki szolgálatot Ézs 11, 1; 9, 5 alapján. Az énekvezérei teendőket mindkét alkalommal Halmágyi Pál bethlenszentmihályi lelkész végezte. A közebeden a hagyományos köszöntőt a Berde-serleggel Balla József, a kolozs-tordai egyházkör felügyelőgondnoka mondta.

Egyházköri közgyűlés

A maros-küküllői egyházkör okt. 8—9-én tartotta évi rendes közgyűlését Dicsőszentmártonban. A gyűlés tárgysorozatán a következők szerepeltek: főhatósági leiratok, az esperes évi jelentése, szórványgondozási, katekizációs, család- és beteglátogatási, valamint a pénztárvizsgáló bizottság jelentése. A legtöbb felszólaló az énekvezérképzés, szószéki szolgálat, az orgonák javítása, az egyházi beszédek tematikája, a hívek ki- és beköltözése, a magyarsárosi egyházközségben felmerült nézeteltérések kérdéseivel foglalkoztak.

Az egyházköri közgyűlés alkalmával szombat este Szén Sándor jobbágyfalvi lelkész 1Móz 8, 21—22 alapján, vasárnap délelőtt pedig dr. Szabó Árpád teol. tanár, az egyházi központ kiküldöttje Mt 5, 13—14 alapján mondott egyházi beszédet.